

PASIRENKAMIEJI ATSAKYMAI: iš galimų variantų išsirinkite **tik vieną** teisingą. **Atsakymų lape** apibraukite **tik vieno** teisingo atsakymo raidę.

Už kiekvieną teisingą atsakymą **2 balai**

Viso: $30 \times 2 = 60$ balų

1. Atvirąją ekonomikos sistemą sudaro:

- A. Ekonominė apytaka;
- B. Nacionalinė sąskaitų sistema;
- C. Visų ekonominių sektorių sąveika ekonominėje apytakoje;
- D. Visi ekonominiai sektoriai, dalyvaujantys ekonominėje apytakoje.

2. Išteklių ribojimo problemą galima išspręsti:

- A. Jei žmonės taupys išteklius;
- B. Jei visi savanoriškai ribos savo poreikius;
- C. Ateityje, kuomet mokslo ir technikos plėtros lygis iš esmės leis padidinti prekių gamybą;
- D. Nėra teisingo atsakymo.

3. Kas geriausiai apibūdina jėgas, kurios priverčia kurią nors kainą pakilti arba nukristi, kol ji nusistovi rinkos pusiausvyros lygyje?

- A. Konkurencija tarp pirkėjų;
- B. Konkurencija tarp pardavėjų;
- C. Konkurencija tarp pardavėjų ir pirkėjų;
- D. Nėra teisingo atsakymo.

4. Padidėjus apelsinų kainai šviežiai spaustų apelsinų sulčių pasiūlos kreivė:

- A. Pasislinks į kairę;
- B. Pasislinks į dešinę;
- C. Nepasikeis, tačiau didės jų kaina;
- D. Nepasikeis, tačiau mažės jų kaina.

5. Jei blogas oras sugadina didelę javų derliaus dalį, tai:

- A. Kainos poveikis privers augintojus parduoti mažiau javų mažesnėmis kainomis;
- B. Augintojai patieks mažiau javų visomis kainomis;
- C. Abu teiginiai yra teisingi;
- D. Neteisingas nė vienas teiginys.

6. Jei vandens kaina kils:

- A. Vandens paklausa pasislinks į kairę;
- B. Vonios muilo paklausa pasislinks į dešinę.
- C. Sausrai atsparių želdinių paklausa pasislinks į kairę;
- D. Vandeni taupančių galvūčių paklausa pasislinks į dešinę;

7. Tarkime, kad prabangių automobilių rinkoje nusistovėjo pusiausvyra. Kokią įtaką šiai rinkai turės staiga sumažėjusios vartotojų pajamos?

- A. Pusiausvyros kaina ir pusiausvyros kiekis mažės;
- B. Pusiausvyros kaina ir pusiausvyros kiekis didės;
- C. Pusiausvyros kaina didės, bet pusiausvyros kiekis mažės.
- D. Pusiausvyros kaina mažės, bet pusiausvyros kiekis didės.

8. Kurios iš šių priemonių padidins įmonės, dirbančios visu arba beveik visu pajėgumu, produktyvumą (našumą)?

- A. Darbininkų skaičiaus padidinimas;
- B. Daugiau ir geresnių įrenginių naudojimas;
- C. Mažos apimties gamybos išlaikymas;
- D. Gamyba, peržengus mažėjančio rezultatyvumo tašką.

9. Kai Saulė turėjo tik 1 litrą vandens, ji sakė, kad sutinka savaite nežiūrėti televizoriaus, kad gautų dar 1 litrą vandens. Bet kai Saulė turėjo 10 litrų vandens, už pasiūlytą dar 1 litrą vandens, ji nesutiko sumažinti televizoriaus žiūrėjimo laiko. Saulės elgesys *atspindi*:
- A. Jos neracionalumą; B. Abejingumo kreivių susikirtimą; C. Mažėjantį ribinį naudingumą; D. Kad geriamas vanduo ir televizoriaus žiūrėjimas yra tobuli pakaitalai.
10. Karolis iš savo senelio, kuris 1931 metais už žemę sumokėjo 1.000 Lt grynais, paveldėjo 1 arą žemės. Šiandien už šios žemės arą siūlo 20.000 Lt. Kokios bus Karolio *alternatyviosios sąnaudos*, jei žemę jis pasiliks sau?
- A. Jų nėra, nes jis žemę paveldėjo; B. Bus 1.000 Lt, nes tiek senelis sumokėjo už žemę; C. Jų nėra, nes senelis sumokėjo grynais; D. Bus 20.000 Lt, nes tokia dabartinė žemės kaina.
11. Monopolisto pasiūlos kreivė:
- A. Neegzistuoja; B. Yra ribinių pajamų kreivė; C. Yra tokia pati kaip ir paklausos kreivė; D. Yra ribinių kaštų kreivės dalis esanti virš vidutinių kintamųjų kaštų.
12. Oligopolinei rinkai būdinga charakteristika:
- A. Svyruojančios kainos; B. Nulis ekonominis pelnas; C. Nėra įėjimo į rinką kliūčių; D. Kainos nelankstumas.
13. Kodėl kai kurie žmonės *priešinasi* minimalaus atlyginimo didinimui?
- A. Baiminasi, kad sumažės darbo vietų skaičius; B. Padidinus minimalų atlyginimą gali padidėti vartojamųjų prekių kainos; C. Esą tai padidina verslo kaštus; D. Dėl visų aukščiau išvardytų priežasčių.
14. Augustas 2009 m. birželio mėn. baigė universitetą įsigydamas vadybos bakalauro specialybę. Pailsėjęs 1,5 savaitės jis pradėjo ieškoti darbo ir, praėjus 1 savaitei, įsidarbino pas ūkininką braškių rinkimui. Praėjus 2 mėnesiams uogų rinkimo periodas pasibaigė ir jis buvo atleistas. *Nustatykite*, kaip Augustas turi būti užregistruotas įvardijant kaip:
- A. Ciklinę bedarbystę; B. Frikcinę (*tekamąją*) ir sezoninę bedarbystę; C. Sezoninę bedarbystę; D. Frikcinę (*tekamąją*) ir ciklinę bedarbystę.
15. Kaip paprastai įvardinama pagrindinė *rėmimo* priemonė?
- A. Asmeniniai pardavimai; B. Ryšiai su visuomene; C. Reklama; D. Pardavimo skatinimas.
16. Didžiausią pelną firma paprastai gauna prekės gyvavimo ciklo:
- A. Brandos stadijoje; B. Didėjimo (*augimo*) stadijoje; C. Smukimo (*sumažėjimo*) stadijoje; D. Efektyvumo stadijoje.
17. Koks pasaulio praktikos rekomenduojamas biudžeto deficito procentas nuo BVP ?
- A. Iki 1 proc. ; B. 2-3 proc. ; C. 4 proc. ; D. 5 proc.
18. Tarkime, kad kainos *kyla*, o gamyba lieka *nepakitusi*. Tokiomis sąlygomis *einamosiomis kainomis* apskaičiuojamas bendrasis vidaus produktas (BVP):
- A. Mažės; B. Liks nepakitęs; C. Didės; D. Privers kainas kristi.
19. 1993 m. profesoriaus Manto metinė alga buvo 25.000 Lt., o 2009 m. jo metinė alga buvo 50.000 Lt. Remiantis 1999 m. vartojimo prekių kainų indeksu, kuris lygus 170 (1983=100), profesoriaus reali alga:
- A. Padidėjo beveik iki 20 proc.; B. Padidėjo apie 70 proc. C. Padvigubėjo; D. Sumažėjo apie 30 proc.

- 20. Kartais vyriausybė sumažina mokesčius, norėdama paskatinti vartotojus išleisti daugiau pinigų. Šitokia politika siekiama:**
- A. Subalansuoti biudžetą; B. Apsaugoti tam tikras ūkio šakas;
C. Stabilizuoti ekonomiką; D. Reguluoti tam tikras ūkio šakas.
- 21. Kokios pagrindinės priemonės yra skirtos vyriausybei ekonomiką reguliuoti ?**
- A. Mokesčių normos ; B. Vyriausybės išlaidos ; C. Vyriausybės subsidijos ;
D. Fiskalinė (mokesčių) ir monetarinė (pinigų) politika.
- 22. P1 (M1) pinigams nėra priskirtina:**
- A. Cirkuliacijoje esantys gryniesi pinigai; B. Smulkūs terminuoti indėliai;
C. Kelionės čekiai; D. Komerciniuose bankuose laikomi čekiniai indėliai.
- 23. Nedarbo priežastimis gali būti:**
- A. Tinka visi žemiau pateikti atsakymai; B. Bendras ekonomikos nuosmukis;
C. Darbo paklausos ir pasiūlos struktūrinis neatitikimas; D. Padidėjęs darbo našumas.
- 24. Šalies produktyvumą (našumą) tiesiogiai veikia:**
- A. Jos darbuotojų išsimokslinimas; C. Vadybos strategijų veiksmingumas (efektyvumas);
B. Technologinės įrangos efektyvumas; D. Visi aukščiau pateikti atsakymai yra teisingi.
- 25. Kuris argumentas už apsauginius muito mokesčius yra pagrįstas?**
- A. Skatina laisvąją prekybą; B. Sumažina vartojamąsias kainas;
C. Gali paskatinti naujų pramonės šakų plėtotę; D. Sumažina konfliktus tarp šalių.
- 26. Banko rezervo norma yra:**
- A. Suma, lygi klientų indėliams; B. Lėšos, atidėtos investicijoms ateityje;
C. Indėlių dalis, kurią bankas turi atidėti; D. Lėšos, kurias bankai skolina kitiems bankams.
- 27. Kas didina investicijas ?**
- A. Bendra ekonominė aplinka ; B. Padidėjusi prekių pasiūla ;
C. Padidėjusi prekių paklausa ; D. Sumažėjusios palūkanų normos.
- 28. Kredito unija yra:**
- A. Akcinė bendrovė; B. Kooperatyvas; C. Bankas; D. Kooperatinio kredito sistema.
- 29. Europos Sąjungos (ES) steigėjos yra:**
- A. Italija, Ispanija, Prancūzija ir Vokietija;
B. Danija, Belgija, Olandija, Liuksemburgas, Prancūzija ir Italija;
C. Prancūzija, Vokietija, Italija, Belgija, Olandija ir Liuksemburgas;
D. Didžioji Britanija, Prancūzija, Vokietija, Austrija, Šveicarija ir Italija.
- 30. Ekonomikos ir verslo olimpiados uždavinio sprendimui Jums vidutiniškai reikia 10 min., o atsakymas į ekonominį testą užtrunka 1 min. Kitas dalyvis uždavinio sprendimui sugaišta 20 min., o į testo atsakymą atsako ne greičiau, kaip 2 min. Galima teigti, kad:**
- A. Kitas dalyvis turi absoliutinį pranašumą sprendžiant uždavinius;
B. Jūs turite santykinį pranašumą kaip sprendžiant uždavinius, taip ir atsakant į testo klausimus;
C. Kitas dalyvis turi santykinį pranašumą sprendžiant uždavinius;
D. Nei Jūs, nei kitas dalyvis neturi vienas prieš kitą santykinio pranašumo nei sprendžiant uždavinius, nei atsakant į testo klausimus.

I. PASIRENKAMIEJI ATSAKYMAI:

1.1. UŽDARI KLAUSIMAI. Perskaitykite pateiktus teiginius ir iš galimų alternatyvių variantų išsirinkite **tik vieną teisingą**. Apibraukite **teisingo** atsakymo raidę. Suklydus, atsakymas **užbraukiamas kryželiu** ir parašomas **naujas atsakymas**.

Už kiekvieną teisingą atsakymą po 1 balą

Viso: $1 \cdot 15 = 15$ balų

1. Tobulos konkurencijos rinkoje firmos siūlo daugiau įvairiarūšių prekių ir paslaugų, negu esant monopolinei konkurencijai:
a) Taip; b) Ne.
2. Jeigu oligopolinėje rinkoje firma padidins kainą ar sumažins produkcijos gamybą, tai sumažins firmų-konkurentų pardavimus ir pelnus:
a) Taip; b) Ne.
3. Monopolinėje konkurencijoje ir oligopolinėje ūkio šakoje produkcijos apimtys (*kiekiai*) mažesnės, o kainos didesnės negu tobulos konkurencijos sąlygomis:
a) Taip; b) Ne.
4. Ar galima *palaikyti* ilgesnį laikotarpį kartelius ir panašius slaptus susitarimus praktinėje veikloje?
a) Taip; b) Ne.
5. Naujos firmos įkūrimo ir patekimo į rinką kaina tobulos konkurencijos sąlygomis yra labai sunki ir brangi, reikalaujanti didesnių kapitalo investicijų, negu oligopolinės rinkos sąlygomis:
a) Taip; b) Ne.
6. Monopolinės konkurencijos sąlygomis firma visada gauna teigiamą ekonominį pelną:
a) Taip; b) Ne.
7. Ar teisingas teiginys, kad „*verslo rinkos negali būti segmentuojamos*“?
a) Taip; b) Ne.
8. Tikslu palaikyti „*savus*“ prekių gamintojus vietinės valdžios organai turi riboti konkurenciją iš kitų šalies regionų:
a) Taip; b) Ne.
9. Ar bet kuris kainų diskriminavimas yra neteisėtas:
a) Taip; b) Ne.
10. Ar verta planuoti įgyti tokią specialybę, kurios paklausa rinkoje yra didelė, o pasiūla maža:
a) Taip; b) Ne.

11. Žymus škotų mokslininkas-ekonomistas Adamas Smitas (1723-1790), pelnęs už knygą „Tautų turto prigimties ir priežasčių tyrinėjimą“, „ekonomikos tėvo“ titulą, rašė: „Visais atvejais monopolijų kainos yra pačios didžiausios iš tų, kurias galima „išspausti“ iš pirkėjų, arba kurios, kaip manoma, jie sutinka užmokėti“.

11.1. Ar sutinkate Jūs su tokiu teiginiu?

- a) Taip; b) Ne.

11.2. Ar jis teisingas šiuolaikinėmis ekonomikos sąlygomis?

- a) Taip; b) Ne.

12. Firma, veikianti tobulos konkurencijos rinkoje, nustato gamybos apimtį ir prekės kainą:

- a) Taip; b) Ne.

13. Darbo jėgos pasiūla firmai, darbo jėgą samdančiai tobulos konkurencijos rinkoje, yra absoliučiai elastinga:

- a) Taip; b) Ne.

14. Tiesioginio paskirstymo (*pateikimo*) kanalu firmos prekės gautinį vartotoją pasiekia per mažmenines parduotuves:

- a) Taip; b) Ne.

1.2. ATVIRI KLAUSIMAI. Trumpai *argumentuodami atsakykite* į pateiktus klausimus.

Viso: 3 + 3 + 2 = 8 balai

1. Suformuluokite pagrindinius *klausimus*, į kuriuos turi atsakyti gamintojai, norėdami gaminti naujas prekes ir teikti paslaugas?

3 balai

2. Įėjimo į greito maisto restoranų verslą veiksniai mažesni, negu į avioverslo sritį. *Kodėl?*

3 balai

3. Esant kokiai *rinkos struktūrai* prekės reklama vaidina svarbesnį, esminį vaidmenį?

2 balai

II. **PASIRENKAMIEJI UŽDAVINIAI:** *Uždavinių sprendimas pateikiamas žemiau sąlygos, nurodant pradinę formulę, įstatant pradines reikšmes ir pateikiant galutinį rezultatą, nurodant matavimo vienetą (nenurodžius – įvertinimas mažinamas 0,5 balo).*

Juodraštiniai skaičiavimai atliekami užduoties lapo antroje pusėje.

1. Monopolinės konkurencijos sąlygomis produkcijos *paklausa* apibūdinama funkcija $Q = 16 - 2P$, kur Q – produkcijos kiekis, tūkst. vnt., P – kaina, Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 3 + 3 + 3 + 2 + 2 + 3 = 16 balų

1.1. Nustatykite monopolinės firmos *pajamas* esant kainai 4 Lt/vnt.:

3 balai

1.2. Nustatykite *kainą*, kuriai esant pajamos lygios 24 tūkst. Lt.: 3 balai

1.3. Parašykite *funkciją*, kuria apibūdinamos monopolinės firmos pajamos: 3 balai

1.4. Nustatykite *kainą*, kuriai esant monopolinės firmos *pajamos yra maksimalios*: 2 balai

1.5. Nustatykite monopolinės firmos *ribines pajamas* esant kainai 4 Lt/vnt: 2 balai

1.6. Parašykite *funkciją*, kuria aprašomos monopolinės firmos ribinės pajamos: 3 balai

2. Mokyklos valgykla vienam moksleiviui vidutiniškai išleidžia po 3 Lt. per dieną, o apsilankęs moksleivis sumoka po 5 Lt. per dieną. Valgyklos išlaidos, kurios *nepriklauso* nuo numatomo pagaminto ir parduoto maisto prekių kiekio (*patalpų nuoma, elektra, leidimas prekiauti, vanduo, įrengimų nuoma ir pan.*) sudaro 75 Lt. per darbo dieną.

SPRENDIMAS:

Viso: $3 * 3 = 9$ balai

2.1. Apskaičiuokite, kiek *pelno/nuostolio* patirs valgykla per tą dieną, kai joje apsilankys 210 moksleivių: 3 balai

2.2. Apskaičiuokite, kiek moksleivių kasdien *turi apsilankyti* valgykloje per dieną, kad tik *būtų padengtos išlaidos*: 3 balai

2.3. Apskaičiuokite, kiek moksleivių kasdien *turi apsilankyti* valgykloje per dieną, kad būtų gautas 300 Lt. *pelnas*: 3 balai

3. Marius, dirbdamas įmonėje, per metus sutaupo 3600 Lt. Jam *pasiūlė* naują darbą – pardavinėti prekes išnešiojant. Šio prekybos darbo *bendri kintamieji kaštai* sudarys 0,55 proc. pardavimo kainos. Mariaus gyvenimo išlaidos (*pastovieji kaštai*) sudaro 4500 Lt/metus. *Prognozuojama*, kad geras pardavėjas per metus vidutiniškai parduoda prekių už 18000 Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 4 + 2 = 6 balai

- 3.1. Atlikite ekonominius *skaičiavimus* Mariaus sprendimo priėmimui ar verta keisti darbą: 4 balai

- 3.2. Ekonominio skaičiavimo pagrindu *argumentuotai nustatykite*, ar Mariui verta keisti darbą: 2 balai

4. Tarkim, kad „Pergalė“, pasiremama jau esamos šokoladų linijos „Pergalė“ pavyzdžiu, nusprendžia išleisti naują produktą – šokoladu glaiстыtus ledus. Šiai prekių linijai SUKURKITE *naujo produkto pavadinimą ir reklaminį šūkį*.

4 + 4 balai + *Prizas už kūrybiškumą*

Pavadinimas: _____

Reklaminis šūkis: _____

5. Klaipėdos universiteto Socialinių mokslų fakultetui, kuris nori pritraukti kuo daugiau moksleivių studijuoti „Verslo vadybos“ studijų programoje. PASIŪLYKITE integruotųjų rinkodaros (*marketingo*) komunikacijų (*rėmimo veiksmų*) planą.

8 balai + *Klaipėdos universiteto prizas už originalumą*

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Bendra balų suma: _____

I. PASIRENKAMIEJI ATSAKYMAI: Perskaitykite pateiktus teiginius ir iš galimų alternatyvių variantų išsirinkite *tik vieną teisingą*. Apibraukite *teisingo atsakymo raidę*. Suklydus, neteisingas atsakymas *užbraukiamas kryželiu* ir parašomas **naujas atsakymas**.

Už kiekvieną teisingą atsakymą **1 balas**

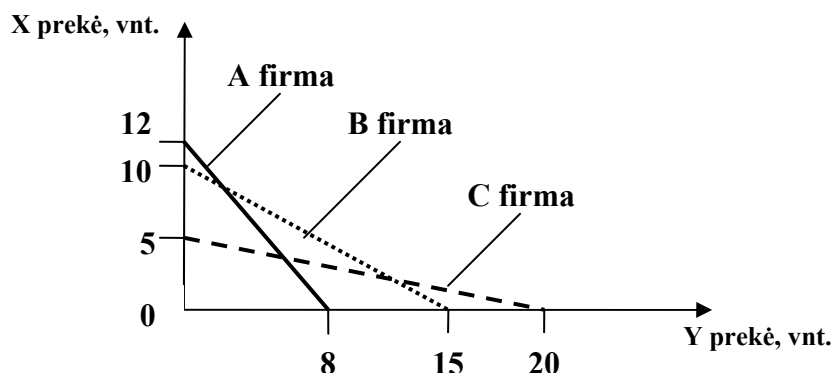
*Viso: 5*1 = 5 balai*

- Žymus škotų mokslininkas-ekonomistas Adamas Smitas (1723-1790), pradėjęs naudoti „*nematomos rankos*“ sąvoką, turėjo omeny, kad valstybė reguliuoja ekonomiką, o visuomenė to nesuvokia:
 - Taip;
 - Ne.
- Adamas Smitas (1723-1790) manė, kad vartotojų ir verslininkų elgseną lemia altruistiniai (*nesavanaudiški*) motyvai:
 - Taip;
 - Ne.
- Ar rinkos pusiausvyros kaina *pakils*, jei produkto paklausa didėja greičiau už pasiūlą:
 - Taip;
 - Ne.
- Ar prekės paklausa yra nelanksti (*neelastinga*) kainų atžvilgiu, kai bendrosios pajamos padidėja kiekvieną kartą sumažinus kainą:
 - Taip;
 - Ne.
- Ar vidutinis darbo produktas yra maksimalus, kai *ribinis* darbo produktas yra lygus vidutiniam darbo produktui:
 - Taip;
 - Ne.

II. PASIRENKAMIEJI UŽDAVINIAI: Uždavinių sprendimas pateikiamas žemiau sąlygos, nurodant pradinę formulę, įstatant pradines reikšmes ir pateikiant galutinį rezultatą, nurodant matavimo vienetus (**nenurodžius – įvertinimas mažinamas 0,5 balo**).
Juodraštiniai skaičiavimai atliekami užduoties lapo antroje pusėje.

- Tarkime, kad kompiuterių rinkoje yra trys gamintojai: firmos A, B ir C. Pateiktame grafike (1 pav.) parodytos gamybinių galimybių (*pajėgumų*) ribos gaminant X ir Y prekes.

*Viso: 3 + (3*4) = 15 balų*

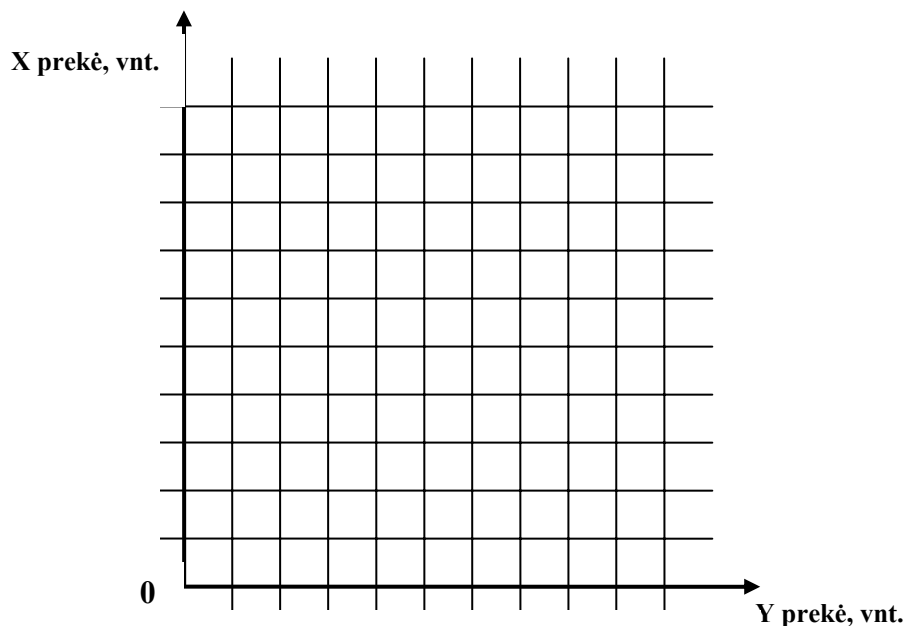

1 pav. Firmų gamybinių galimybių (*pajėgumų*) kreivės

SPRENDIMAS:

1.1. Nubraižykite bendrą trijų firmų gamybos galimybių kreivę (laužtę):

3 balai

1.2. Apskaičiuokite kiekvienos firmos gaunamas bendras pajamas pardavus X ir Y prekes, jei žinoma, kad:

- ▶ firmos gamino X ir Y prekes maksimaliai panaudojusios visus esančius išteklius;
- ▶ Y prekės pasiūlos kreivė išreikšta formule $Q_Y = 50 - 4P_Y$;
- ▶ Y prekės rinkos pusiausvyra pasiekama esant kainai 6 Lt/vnt.;
- ▶ visos firmų pagamintos X ir Y prekės buvo išpirktos;
- ▶ Y prekių rinkoje veikia tik šios trys firmos;
- ▶ X prekių rinkoje visos firmos parduoda prekes ta pačia kaina;
- ▶ A firmos ribinės pajamos pardavus X prekę sudarė 10 Lt įplaukų.

SPRENDIMAS:

A firmos bendrosios pajamos sudarė: _____

_____ **4 balai**

B firmos bendrosios pajamos sudarė: _____

_____ **4 balai**

C firmos bendrosios pajamos sudarė: _____

_____ **4 balai**

2. Tarkim, kad atskiro produkto (*apelsino*) teikiamą naudingumą, išreikštą piniginiiais vienetais, galima išreikšti sąlyginiais skaičiais – *naudingumo vienetais*.

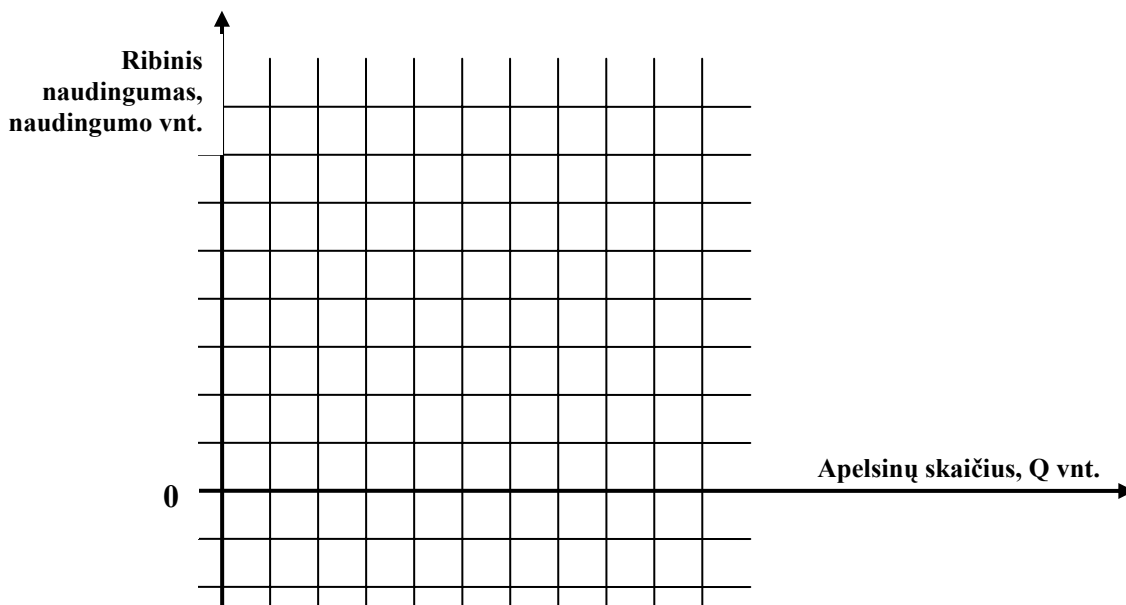
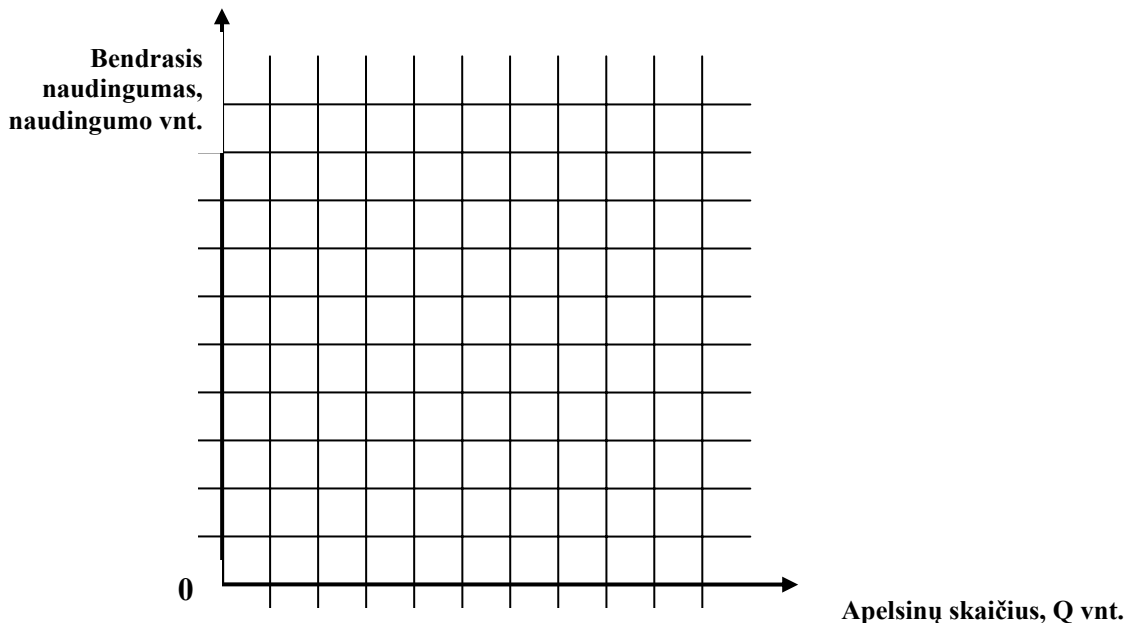
Aidas suvartotų apelsinų per dieną kiekio teikiamą naudą įvertina taip: pirmas apelsinas suteikia jam naudą, lygią 8, o kiekvienas kitas suvalgytas apelsinas teikia 2 vienetais mažesnę papildomą naudingumą.

Viso: $6 + 2 + 2 = 10$ balų

SPRENDIMAS:

2.1. Nubraižykite *bendrojo ir ribinio* naudingumo kreives:

3 + 3 = 6 balai

2.2. Nurodykite, kiek apelsinų suvartojus *pradeda veikti* mažėjančio ribinio naudingumo dėsnis:

2 balai

2.3. Nustatykite *nuo kurio* suvalgyto apelsino bendrasis naudingumas *pradės mažėti* ir teiks vis mažesnę pasitenkinimą:

2 balai

3. Kooperatyvo „Žvejas“ menkės paklausa esant kainai 4 Lt/kg ūkininkų turgelyje sudaro 200 kg per dieną.
Apskaičiuokite, koks būtų paklausos kiekis per dieną esant kainai 7 Lt/kg, jeigu keičiant kainą nuo 4 Lt/kg iki 7 Lt/kg paklausos kainos kreivės elastingumas lygus 2.

SPRENDIMAS:

Viso: 10 balų

4. Rinkoje prekės paklausą ir pasiūlą apibūdina funkcijos: $Q_D = 100 - P$, $Q_S = 2P - 50$, kur Q_D ir Q_S – paklausos ir pasiūlos kiekiai, tūkst. vnt., P – prekės kaina, Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 6 + 4 + 6 + 5 + 5 = 26 balai

- 4.1. Apskaičiuokite pusiausvyros *kainą* ir *kiekį*:

3 + 3 = 6 balai

- 4.2. Jei Vyriausybė nutars sumažinti kainą 10 proc. *mažiau* už pusiausvyros kainą, tai:

- 4.2.1. Koku *tikslu* ir kieno *interesus* gina Vyriausybė, nustatydamą tokią kainą?

2 + 2 = 4 balai

- 4.2.2. Nustatykite naują pusiausvyros *kainą* ir *kiekį*:

3 + 3 = 6 balai

- 4.2.3. Apibūdinkite, *kokia* situacija susidarys rinkoje paklausos ir pasiūlos atžvilgiu (*perteklius, deficitas*) ir apskaičiuokite apimtis (*kiekius*)

2 + 3 = 5 balai

- 4.2.4. Apskaičiuokite, *kokios* bus gamintojų pardavimo *pajamos* ir koks jų *pokytis*.

3 + 2 = 5 balai

5. Bilieto kaina maršrutiniu taksi X mieste yra 4 Lt už vieną pravažiavimą, kai galima nuvažiuoti bet kurį stotelių skaičių.

SPRENDIMAS:

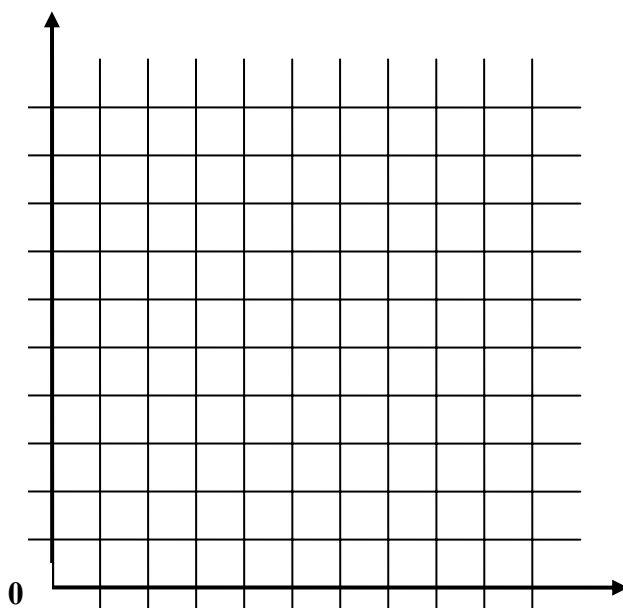
Viso: $6 + 8 = 14$ balų

5.1. Pateikite *analitinę išraišką* pasiūlos kreivės formulę:

6 balai

5.2. Nubraižykite maršrutinio taksi *pasiūlos kreivę* intervale nuo vienos iki dešimties stotelių, nurodant ne mažiau kaip 4 kreivės taškų koordinates, atidedami *vertikaliajame* ašyje kainą, išreikštą litais ir centais, o *horizontaliojame* ašyje – stotelių, kurias galima pravažiuoti, skaičių:

8 balai

Tikrintojai: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Bendra balų suma: _____

I. PASIRENKAMIEJI ATSAKYMAI:

1.1. UŽDARI KLAUSIMAI. Perskaitykite pateiktus teiginius ir iš galimų alternatyvių variantų išsirinkite tik vieną neteisingą. Apibraukite neteisingo atsakymo raidę (teisingo neapibraukti). Suklydus, atsakymas užbraukiamas kryželiu ir parašomas naujas atsakymas.

Už kiekvieną atsakymą po 1 balą

Viso: $1 \cdot 10 = 10$ balų

1. Kai ekonomika veikia visiško užimtumo sąlygomis, pinigų masės didėjimas „gimdo“ infliaciją:

a) Taip; b) Ne.

2. Nacionalinės valiutos kurso kilimas užsienio valiutos požiūriu sudaro sąlygas didėti eksportui ir todėl didina visuminę paklausą:

a) Taip; b) Ne.

3. Vertybinių popierių pardavimas komerciniams bankams padidina pinigų pasiūlą:

a) Taip; b) Ne.

4. Asmeninių pajamų mokesčių didėjimas mažina ir vartojimo išlaidas, ir santaupas:

a) Taip; b) Ne.

5. Vartotojiškos išlaidos yra jautresnės palūkanų normos kitimui, palyginus su investicijomis:

a) Taip; b) Ne.

6. Visuminės paklausos kreivės nuolydis yra neigiamas:

a) Taip; b) Ne.

7. Infliacijos laukimas perkelia visuminės paklausos kreivę į dešinę:

a) Taip; b) Ne.

8. Ribinio polinkio vartoti (RPV) ir ribinio polinkio taupyti (RPT) ryšį apibūdina formulė

$$RPV = 1 - RPT:$$

a) Taip; b) Ne.

9. „Pigių“ pinigų politika mažina eksporto apimtį:

a) Taip; b) Ne.

10. Jei ribinis polinkis vartoti yra 0,85, tai reiškia, kad šeima vartojimui išleidžia 85 proc. visų savo pajamų:

a) Taip; b) Ne.

1.2. ATVIRI KLAUSIMAI. Trumpai *argumentuodami atsakykite* į pateiktus klausimus.

Už kiekvieną teisingą atsakymą po **2 balus**

*Viso: 2*5 = 10 balų*

1. Ar galima situacija, kai realusis BVP yra didesnis už nominalųjį BVP? **2 balai**

2. Kokiomis priemonėmis valstybė saugo vidaus rinką? **2 balai**

3. Koks yra nedarbo ir infliacijos rodiklių ryšio pobūdis ir kokia kreivė tai grafiškai parodo? **2 balai**

4. Kuriuo atveju *padidėjus* nominaliosioms pajamoms, *sumažėja* realiosios pajamos? **2 balai**

**5. Kai vyriausybė nori skatinti visuminę paklausą, tai ji sumažina mokesčių normą.
Kokia galima dar *kita vyriausybės priemonė*, siekiant to paties tikslo?** **2 balai**

II. PASIRENKAMIEJI UŽDAVINIAI: *Uždavinių sprendimas pateikiamas žemiau sąlygos, nurodant pradinę formulę, istatant pradines reikšmes ir pateikiant galutinį rezultatą, nurodant matavimo vienetus (nenurodžius – įvertinimas mažinamas 0,5 balo).*

Juodraštiniai skaičiavimai atliekami užduoties lapo antroje pusėje.

1. Komercinio banko „Apus“ rezervai yra 100 mln.Lt., privalomų rezervų norma yra 20 proc., gryniesi pinigai apyvartoje 20 mln. Lt.

*Viso: 2*3 = 6 balai*

SPRENDIMAS:

1.1. Jeigu perteklinių rezervų nėra, kokia yra *P1 (M1) pinigų vertė*? **2 balai**

**1.2. Komercinio banko rezervai sumažėjo iki 98 mln. Lt ir gryniesi pinigai apyvartoje padidėjo iki 12 mln. Lt.
Kokia dabar bus P1 (M1) pinigų vertė?** **2 balai**

**1.3. Tarkim, privalomųjų rezervų norma padidėjo iki 25 proc.
Kitos sąlygos, kurios pateiktos 1.2. – nepasikeitė.
Kokia dabar bus P1 (M1) pinigų vertė?** **2 balai**

2. Lentelėje pateikti X valstybės duomenys apie BVP mlrd. eur.:

Viso: $1 + 2 + 2 + 6 + 3 = 14$ balų

Metai	Nominalusis BVP	Kainų indeksas
1999	104	121
2003	56	91
2009	91	100

SPRENDIMAS: 2.1. Kurie metai yra baziniai? _____ 1 balas

2.2. Kaip pasikeitė (*padidėjo/sumažėjo*) kainų lygis 1999-2003 metų laikotarpyje? 2 balai

2.3. Kaip pasikeitė (*padidėjo/sumažėjo*) kainų lygis 2003-2009 metų laikotarpyje? 2 balai

2.4. Apskaičiuokite *realųjį BVP* kiekvienais metais. $2 \cdot 3 = 6$ balai
Nurodykite, koku atveju naudojote *defliatorių*, o koku atveju – *infliatorių*.

$1 \cdot 3 = 3$ balai

Metai	Nominalusis BVP	Kainų indeksas	Realusis BVP	Defliatorius/ Infliatorius
1999	104	121		
2003	56	91		
2009	91	100		

3. Apskaičiuokite koks yra *ribinio pajamų mokesčio procentas*, jei gaunant 2000 Lt pajamas reikia mokėti 400 Lt mokesčių, o pajamoms padidėjus iki 2200 Lt., mokeskis padidėjo iki 460 Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 4 balai

4. Tarkim, kad pinigų rinkoje Japonijos jenu *paklausa JAV sumažėjo*. Viso: $3+3 = 6$ balai

SPRENDIMAS:

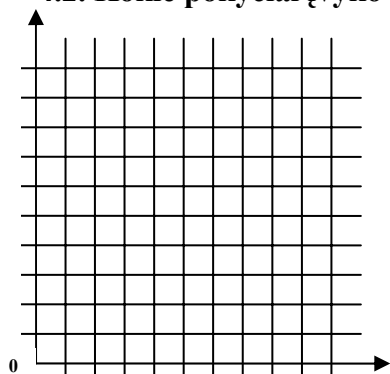
Paklausos ir pasiūlos diagramomis pavaizduokite:

4.1. Kokie pokyčiai įvyko Japonijos jenu rinkoje?

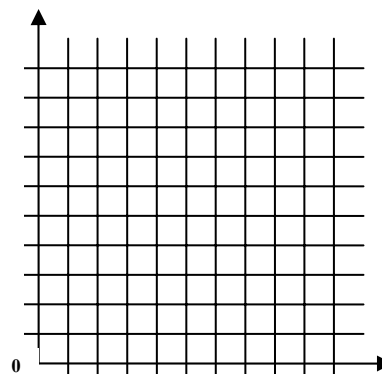
3 balai

4.2. Kokie pokyčiai įvyko JAV dolerių rinkoje?

3 balai

4.1. Jenu rinka

4.2. Dolerių rinka

5. Užpildykite lentelę, apskaičiuodami vidutinę mokesčių normą, kai: *Viso: 4+4 = 8 balai*

A atvejis: Pajamos iki 500 Lt. neapmokestinamos, ribinė mokesčių norma pajamoms, didesnėms, kaip 500 Lt, yra 30 proc.

B atvejis: Pajamos iki 500 Lt neapmokestinamos, ribinė mokesčių norma pajamoms nuo 501 Lt iki 1000 Lt yra 30 proc., o pajamoms virš 1000 Lt – 50 proc.

SPRENDIMAS: 5.1. Užpildykite lentelę: *0,25*16 = 4 balai*

Už kiekvieną teisingą užpildytą lentelės grafą – 0,25 balo

Pajamos, Lt	A atvejis		B atvejis	
	Ribinė mokesčių norma, proc.	Vidutinė mokesčių norma, proc.	Ribinė mokesčių norma, proc.	Vidutinė mokesčių norma, proc.
400				
1000				
1500				
2500				

5.2. Nustatykite, koks mokesčių tipas (*proporcinis, progresinis ar regresinis*) yra A ir B atvejais.

2+2 = 4 balai

A atvejis: _____ B atvejis: _____

6. Tarkime, kas šalies ekonomika yra uždara ir investicijos sudaro 900 mln. Lt, vyriausybės išlaidos prekėms ir paslaugoms pirkti – 500 mln. Lt, o vartojimo išlaidos – 80 proc. disponuojamų pajamų, tiesioginiai mokesčiai – 10 proc. bendrųjų pajamų.

SPRENDIMAS: *Viso: 4 + 2 + 2 + 2 + 2 = 12 balų*

6.1. Apskaičiuokite pradinį pusiausvyros nacionalinį produktą: *4 balai*

6.2. Apskaičiuokite vartojimo išlaidas: _____ *2 balai*

6.3. Apskaičiuokite iš mokesčių surenkamą sumą: _____ *2 balai*

6.4. Apskaičiuokite valstybės biudžeto balansą: _____ *2 balai*

6.5. Nustatykite ir argumentuokite ar valstybės biudžeto balansas yra subalansuotas: _____ *2 balai*

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Bendra balų suma: _____

2. Iš raidžių, surašytų dešinėje kryžiažodžio pusėje, skaitmenimis pažymėtuose langeliuose užpildykite kryžiažodžio kuponą.

Atsakymas – tai vardas ir pavardė žymaus ekonomikos mokslininko (1867-1947).

Už teisingą vardo ir pavardės atsakymo kiekvieną raidę skiriama po 1 balą.

Viso: $1 \cdot 15 = 15$ balų

Kryžiažodžio kuponas

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

9	10	11	12	13	14	15
---	----	----	----	----	----	----

3. Apibūdinkite, kuo šis mokslininkas nusipelnė ekonomikos mokslui:

Viso: 15 balų

3.1. Kokios šalies ir universiteto profesorius:

2 + 3 = 5 balai

3.2. Kokios teorijos kūrėjas:

3 balai

3.3. Pateikite šios teorijos esmę:

7 balai

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Bendra balų suma: _____

Finansų užduotis

Iš viso: 60 balų

Registracijos Nr. _____

I. PASIRENKAMIEJI ATSAKYMAI: iš galimų atsakymo variantų išsirinkite *tik vieną* teisingą. Apibraukite teisingo atsakymo raidę. Suklydus, neteisingas atsakymas *užbraukiamas kryželiu* ir parašomas **naujas atsakymas**.

Už kiekvieną atsakymą po 2 balus

Viso: $2 \cdot 6 = 12$ balų

1. Jei nominali (*metinė*) palūkanų norma 8 proc., o metiniai infliacijos tempai – 4 proc., tuomet *reali* palūkanų norma sudarys:

- a) 2 proc.; b) 4 proc.; c) 12 proc.; d) 32 proc.

2. Kurios gyventojų grupės, padidėjus visuminėms kainoms, turės *daugiausia* naudos?

- a) skolininkai; b) skolintojai; c) obligacijų turėtojai; d) žmonės, gaunantys pastovias pajamas.

3. Koks finansinis sprendimas priimamas lūžio (*atsipirkimo*) taške?

- a) ilgalaikis; b) trumpalaikis; c) vidutinialaikis; d) terminuotas.

4. Kas yra finansinių išteklių šaltinis valstybės funkcijoms vykdyti?

- a) gamyba; b) eksportas; c) importas; d) mokesčiai.

5. Ką parodo sudėtinės palūkanos?

- a) pastovų palūkanų dydį; b) naujo kapitalo prieaugį (*sumažėjimą*) nuo ankstesnio dydžio;
c) galutinio skaičiaus didėjimą (*mažėjimą*); d) per laiką pasirinktų dydžių keitimąsi.

6. Kuris Vilniaus architektūros objektas pavaizduotas 100 Lt banknoto reverse?

- a) Aušros vartai; b) Arkikatedra; c) Vilniaus universitetas; d) Rotušė.

II. PASIRENKAMIEJI UŽDAVINIAI: Uždavinių sprendimas pateikiamas žemiau sąlygos, nurodant pradinę formulę, įstatant pradines reikšmes ir pateikiant galutinį rezultatą, nurodant matavimo vienetus (**nenurodžius – įvertinimas mažinamas 0,5 balo**).

Juodraštiniai skaičiavimai atliekami užduoties lapo antroje pusėje.

Viso: $8 + 12 + 15 + 8 = 43$ balai

1. AB „Žilvytis“ 50 Lt nominaliosios vertės *privilegiuotosios* akcijos, kurių metinis dividendas yra 6 proc., šiandien parduodamos 60 Lt rinkos kaina.

Apskaičiuokite, kokia yra esamoji (*dabartinė*) šios privilegiuotos akcijos pelno norma (*pelningumas*).

SPRENDIMAS:

8 balai

2. Tarkim, kad Jūsų *pirmasis* indėlis padėtas į Komercinį banką 9 mėnesiams esant 6 proc. *paprastųjų* palūkanų normai, o *antrasis* – 15 mėn. esant 8 proc. *paprastųjų* palūkanų normai.

Pasibaigus indėlių terminams *palūkanos*, gautos už pirmąjį indėlį, yra *dvigubai didesnės* negu už antrąjį. *Skirtumas* tarp pirmojo ir antrojo indėlių yra 250 Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 6 + 6 = 12 balų

2.1. Apskaičiuokite *pradinių* terminuotų indėlių *dydžius*:

3 + 3 = 6 balai

2.2. Apskaičiuokite pirmojo ir antrojo indėlio *uždirbtas palūkanas*:

3 + 3 = 6 balai

3. Verslininkas tą patį prekių kiekį gali nusipirkti esant dviem alternatyvoms:

A alternatyva: mokant *iš karto* dabartiniu laiku už 22 000 Lt *arba*

B alternatyva: mokant *dalimis*: dabartiniu laiku 8 000 Lt, po 2 metų - dar 8000 Lt ir po 5 metų - 8000 Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 10 + 5 = 15 balų

3.1. *Apskaičiuokite*, kuris pirkimo variantas yra *naudingesnis* verslininkui, jei pinigai galėtų būti investuoti su 8 proc. palūkanomis, sudedamomis *kas ketvirtį*:

10 balų

3.2. Argumentuokite, kuris pirkimo variantas yra *naudingesnis* verslininkui:

5 balai

4. Apskaičiuokite, *kiek ir kaip* pasikeitė šalies pinigų pasiūla per metus, jeigu parduotų per metus prekių bendra vertė sudarė 120 mln. Lt ir metinė vidutinė pinigų apyvarta (*circuliacijos greitis*) buvo lygi 8, o metų pradžioje apyvartoje buvo 18 mln. Lt.

SPRENDIMAS:

Viso: 6 + 2 = 8 balai

4.1. *Kiek* pasikeitė pinigų pasiūla?

6 balai

4.2. *Kaip* pasikeitė (*padidėjo/sumažėjo*) pinigų pasiūla?

2 balai

5. Komerčinis bankas moka 6 proc. metines sudėtines palūkanas.

SPRENDIMAS:

Viso: 5 balai

Apskaičiuokite, kiek reikia laiko, kad į taupomąją sąskaitą padėta pinigų suma *padidėtų* 2 kartus:

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Bendra balų suma: _____

**2010 metų Ekonomikos ir verslo olimpiada
Respublikinis turas**

Registracijos Nr. _____

Ekonominio mąstymo testo atsakymai

Atsakant į testo klausimus, reikia **apibraukti skrituliuku tik vieno teisingo** atsakymo raidę.

Suklydus, neteisingas atsakymas **užbraukiamas kryželiu** ir parašomas naujas atsakymas.

Už kiekvieną teisingą atsakymą po **2 balus**.

Iš viso: 30*2 = 60 balų

Klausimas	Atsakymai				Klausimas
1	a	b	c	d	1
2	a	b	c	d	2
3	a	b	c	d	3
4	a	b	c	d	4
5	a	b	c	d	5
6	a	b	c	d	6
7	a	b	c	d	7
8	a	b	c	d	8
9	a	b	c	d	9
10	a	b	c	d	10
11	a	b	c	d	11
12	a	b	c	d	12
13	a	b	c	d	13
14	a	b	c	d	14
15	a	b	c	d	15
16	a	b	c	d	16
17	a	b	c	d	17
18	a	b	c	d	18
19	a	b	c	d	19
20	a	b	c	d	20
21	a	b	c	d	21
22	a	b	c	d	22
23	a	b	c	d	23
24	a	b	c	d	24
25	a	b	c	d	25
26	a	b	c	d	26
27	a	b	c	d	27
28	a	b	c	d	28
29	a	b	c	d	29
30	a	b	c	d	30

<i>Viso teisingų atsakymų:</i>			
a	b	c	d

Iš viso **teisingų** atsakymų: _____ * 2 = _____ balų

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Tikrintojas: _____

(Vertinimo komisijos nario pavardė, parašas)

Bendra balų suma: _____